

Відомості про автора:

Дем'яненко Олена Олександрівна, проректор Комунального вищого навчального закладу Київської обласної ради «Академія неперервної освіти» (м. Біла Церква Київської обл.), доцент кафедри філософії освіти та управління, канд. пед. наук.

Контактні дані: моб.066-1223768, e-mail: ozaika@ukr.net

УДК 378.091.26.012 – 047.36

О.О.ДЕМ'ЯНЕНКО

ПРОГРАМА СЕМІНАРУ-ТРЕНІНГУ «ОСНОВИ ПЕДАГОГІЧНОГО ОЦІНЮВАННЯ ТА ПРАВИЛА АДМІНІСТРУВАННЯ МОНІТОРИНГОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ" В УМОВАХ ЗАКЛАДУ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Матеріал презентує досвід підготовки спеціалістів з освітніх вимірювання та експертної діяльності в межах освіти регіону. Описано зміст і структурні особливості програми навчання педагогічних працівників за напрямом.

Ключові слова: підготовка кадрів у галузі освітніх вимірювань, програма тренінгу, педагогічне оцінювання, моніторинг якості освіти.

Проблеми оцінювання якості освіти та ефективної організації моніторингових досліджень у галузі освіти роками не втрачає своєї актуальності. Особливо загострюємо увагу на проблемах інституційного і кадрового забезпечення моніторингових досліджень. Ще в 2011 році МБО «Центр тестових технологій і моніторингу якості освіти» оприлюднила ґрунтовний аналіз створюваної системи моніторингу якості освіти в Україні. Зокрема, йдеться про дефіцит в Україні кваліфікованих спеціалістів з проблем оцінювання якості освіти та педагогічних вимірювань [1, С.92]. На наш погляд, на етапі гострих дискусій щодо міри взаємодії й рівня залежності інституцій – адміністраторів таких моніторингових досліджень – проблема інформаційного та навчально-методичного забезпечення діяльності педагогів в умовах закладу

післядипломної педагогічної освіти (далі – ППО) є одним із шляхів вирішення наявної проблеми.

За час розвитку системи ЗНО та проведення низки моніторингових досліджень за різними освітніми напрямками працівниками закладів ППО набуто значний практичний досвід підготовки освітніх експертів та адміністраторів. Здійснювалася й поетапна підготовка науково-педагогічних працівників інституту і освітян області з основ педагогічного оцінювання, педагогів – до використання тестових методик у навчально-виховному процесі (зокрема, за міжнародним проектом TRAST “Справедливе оцінювання” програми TEMPUS/ TACIS Європейської комісії) [2]. Реалізація поставлених завдань в умовах закладу ППО відбувається як на курсах, так і в ході проведення навчальних тренінгів, семінарів, нарад. Проте фрагментарність пропонованого навчання в контексті фахового підвищення кваліфікації формує слабку мотивацію освітян.

Гостра потреба у кваліфікованих педагогах, обізнаних у питаннях організації та проведення моніторингу якості освіти, основах педагогічного оцінювання, спонукала наш заклад в області створити програму цілеспрямованого навчання представників регіональної системи освіти – керівних, методичних і педагогічних.

Тема короткотермінових 3-денних курсів, розроблених у контексті порушеної проблеми, – *"Основи педагогічного оцінювання та правила адміністрування моніторингових досліджень"*. Очікувані цілі – здобуття освітянами знань для створення і використання тестів навчального призначення, набуття вмінь і навичок проведення інструктажу-підготовки педагогів до проведення моніторингових досліджень.

Завдання програми: надати психолого-педагогічну, навчально-методичну і технологічну допомогу у проведенні моніторингу на місцях; координувати роботу в регіоні з підготовки адміністраторів моніторингових досліджень; формувати у педагогів навички створення

критеріального навчального тесту «за матричним принципом» на основі змісту шкільних програм; засвоїти правила складання тестових завдань та їх використання в шкільній практиці.

Суб'єктами навчальної взаємодії при цьому можуть бути: педагоги, працівники відділів освіти, методисти, які мотивовані формувати отримати навички адміністрування та педагогічного оцінювання у ході проведення моніторингу. За замовленнями формуються 2 групи учасників програми занять: а) ті, хто проводять та інструктують моніторинг; б) ті, хто використовують тестові завдання, складають предметні тести, аналізують навчальні досягнення, оцінюють результати. Завершується навчання створенням колективного (групового) проекту та його захисту.

▪ **Змістові аспекти програми навчання**

Навчальний тренінг складається з таких змістових блоків:

а) загальнодидактичні аспекти проведення моніторингових досліджень і формування національної системи моніторингу якості освіти;

Розглядаються нормативно-правові та змістові питання розвитку сучасної освіти в Україні, розбудови національної системи моніторингу якості освіти. Виокремлюються основні компоненти якості освіти та засоби їх аналізу. Визначаються рівні моніторингових досліджень у галузі освіти.

б) теоретичні аспекти педагогічного оцінювання;

Розглядаються основи сучасних досліджень з педагогічного оцінювання з метою підготовки освітян до використання тестових технологій контролю у навчально-виховному процесі. Пропонуються шляхи використання та інтерпретації міжнародного досвіду з педагогічного оцінювання в умовах функціонування української школи.

в) психолого-педагогічні особливості адміністрування моніторингових досліджень;

Пропонуються інтерактивні форми ознайомлення з особливостями роботи в групах, врахування стереотипних моделей поведінки

особистості в колективі. Аналізуються важливі аспекти роботи інструктора в чисельних групах адміністраторів моніторингових досліджень, визначаються правила поведінки адміністратора-тренера. Проблеми для обговорення: психологія навчання у колективі, робота в групах, основи лідерства, способи управління персоналом у галузі освіти.

г) методика створення критеріальних (навчальних) тестів на основі структурування тестових завдань за рівнями пізнавальної діяльності;

Розглядаються практичні аспекти створення критеріальних тестів, які визначатимуть ступінь досягнення школярем поставленої навчальної мети. У ході роботи передбачено створення умов для реалізації набутого теоретичного досвіду: змодельовано педагогічні ситуації проведення тестування на основі авторських тестів навчального призначення. Педагоги мають змогу на основі аналізу програмного змісту матеріалу та вивчення освітніх вимог скласти навчальний тест за матричним принципом.

д) технологія проведення інструктажу в чисельних групах.

Передбачено створення інтерактивних умов діяльності: підготовка інструктажу та його проведення в групах освітян. Учасники мають змогу змодельовати ситуацію організації та проведення інструктажу у процесі підготовки адміністраторів моніторингового дослідження регіонального значення.

▪ **Технологічні особливості програми навчання**

Заняття проходять у вигляді традиційного семінару-тренінгу, де відбувається чергування:

а) викладення проблемного матеріалу, його обговорення;

б) закріплення цього матеріалу у формі різноманітних тренінгових вправ.

До специфічних рис занять віднесено такі:

- використання навчальних відеоматеріалів, мультимедійних презентацій;

- використання роздавальних матеріалів (таблиць, схем, інструкцій тощо)

до практичних етапів навчання.

На завершення семінару учасники отримають сертифікат про завершення навчання, в якому зазначено, що учасники семінару мають першочергове право долучатися до проведення моніторингових досліджень регіонального рівня, зовнішнього незалежного оцінювання на місцях, громадського спостереження, інструктування тощо.

▪ Структура програми навчання

Програма розрахована на 24 аудиторні години й побудована за трьома відносно самостійними етапами навчання:

1 етап – *інформаційно-роз'яснювальний*, що передбачає ознайомлення із загальними положеннями про моніторингові дослідження міжнародного та державного значення, сутність зовнішнього незалежного оцінювання в Україні та області зокрема;

2 етап – *навчальний*, пов'язаний із засвоєнням нових знань щодо теоретичних засад педагогічного оцінювання, рівнів і різновидів моніторингових досліджень, способів організації моніторингу освітньої діяльності;

3 етап – *тренувально-контрольний*, який складається з комплексу тренінгових вправ за результатами проблемного навчання.

Таким чином, структура програми вміщує просвітницький і практично-діяльнісний компоненти. Завершується навчання створенням колективного (групового) проекту та його захистом.

▪ План навчання

<i>К-ть год.</i>	<i>Тренери-адміністратори</i>	<i>Тренери-тестологи</i>
1	Вхідне анкетування, знайомство, розподіл за групами	
2	📖 Методологія і нормативно-правове забезпечення проведення моніторингових освітніх досліджень в Україні	
2	📖 Система ЗНО: світовий досвід та результати впровадження в Україні	📖 Методи вимірювання навчальних досягнень учнів
3	☺ Ділова гра: «Робота в групах»	☺ Ділова гра: «Педагогічний моніторинг як сучасна технологія навчального контролю та інструмент вироблення плану дій»
2	📖 Проведення моніторингового дослідження: специфікація,	📖 Розвиток тестології як науки. Тестування як метод оцінювання

	проектування, планування дій	
2	📖 Оцінювання як категорія педагогічної діагностики	
4	☺ Тренінг: підготовка та проведення інструктажу	☺ Тренінг: підготовка тестових матеріалів за результатами вивчення навчальної теми, розділу
2	📖 Теоретичні основи підготовки педагога до проведення досліджень: методи комунікації, інструктування, способи зацікавлення	
4	🔗 Захист колективного проекту: «Конференція-інструктаж»	🔗 Захист колективного проекту: «Представлення навчальних тестів»
2	Обговорення результатів навчання, вихідна діагностика. <i>Сертифікація учасників</i>	

▪ Зразки діагностичних матеріалів до програми

Анкета

Шановні освітяни! Для виявлення Вашого ставлення до проведеного моніторингових досліджень в області пропонуємо Вам відповісти на запитання анкети. Визначтеся з відповідями на запропоновані запитання в будь-якій зручній для Вас формі (анонімно чи з вказуванням особистих даних)

Будь ласка, вкажіть наступне:

- Сфера діяльності:
 - державний службовець
 - методичний працівник
 - інше
- Стаж роботи на посаді:
 - менше 5 років
 - від 5 до 10 років
 - від 10 до 15 років
 - більше 15 років
- Населений пункт, де проживаєте (вкажіть потрібне):
 - місто
 - село
 - селище міського типу

Доберіть відповідь до запропонованих варіантів (або обведіть їх кружечком):

1. Ви вважаєте, що створення національної системи моніторингу в Україні насамперед сприятиме ... _____
2. Чи в достатній мірі освітяни отримують інформацію щодо практичних аспектів реалізації моніторингових досліджень на місцях?
 - А так, у повній мірі;
 - Б скоріше так, ніж ні;
 - В скоріше ні, ніж так;
 - Г ні.
3. Як учаснику моніторингових досліджень (автору створених тестових завдань), чи повністю вдавалося слідувати наданим інструкціям і рекомендаціям?
 - А так, у повній мірі;
 - Б скоріше так, ніж ні;
 - В скоріше ні, ніж так;
 - Г ні.

Ваш коментар:

4. У ході проведення дослідження (створення навчальних тестів) Ви зіткнулися з проблемами (*кількість варіантів не більше 2*):

А оцінювання робіт і виставлення тестових балів;

Б залучення інших педагогічних працівників до роботи;

В організації дослідження на місцях, у закладах освіти;

Г роз'яснення сенсу проведення дослідження освітянам і батькам, громадськості;

Д інше _____

5. Інформаційно-консультативну допомогу в організації моніторингових досліджень (створенні тестів навчального призначення) Ви отримали від (здобули з):

А Українського чи регіонального центру оцінювання якості освіти;

Б обласного органу управління освітою;

В районного (міського) органу управління освітою, методичних служб;

Г закладу післядипломної педагогічної освіти;

Д спеціальних видань наукового і навчально-методичного змісту;

Е інше _____

Дайте коротку та більш розгорнуту відповідь на такі запитання:

6. Окресліть суттєві наслідки і позитивні результати проведення моніторингових досліджень на місцях:

I)

II)

III).....

IV)

7. Укажіть виявлені вами у процесі роботи негативні сторони їх організації, а також пропозиції щодо їх усунення:

<i>Вид моніторингу</i>	<i>Виявлені проблеми</i>	<i>Шляхи усунення</i>

8. Ваші побажання щодо організації навчального тренінгу з проблеми адміністрування моніторингових досліджень:

Щиро вдячні Вам за проведenu роботу!

Програма успішно апробована в Київській області. Сертифіковані педагоги є учасниками експертно-аналітичних заходів програми розвитку регіональної системи освіти. За час її апробування укомплектовано для навчання теоретичні і напрацьовано власні практичні матеріали [3; 4], роздавальний матеріал, схеми і таблиці, презентації тощо.

1. Аналітична доповідь про стан моніторингу якості освіти в Україні / МБО «Центр тестових технологій і моніторингу якості освіти»; [І. І. Бабин, Л. М. Гриневич, І. Л. Лікарчук та ін.]; за заг. ред. І. Л. Лікарчука. – К.: МБО «Центр тестових технологій і моніторингу якості освіти» ; Х. : Факт, 2011. – 96 с.
2. Булах, І.Є. Створюємо якісний тест : навч. посіб. / І.Є. Булах, М.Р. Мруга. – К. : Майстер-клас. – 2006. – 160 с.
3. Дем'яненко, О.О. Зміст та організація психолого-педагогічного моніторингу в початковій школі: навч.-метод. посібник (з електронним додатком) / О.О. Дем'яненко, Т.В. Татаринцева. – Біла Церква : КОПОПК, 2007. – 68с. – Бібліогр. : с. 48-50.
4. Організація моніторингу якості освітньої діяльності у загальноосвітньому навчальному закладі: навчально-методичний посібник / автори та уклад. О.О. Дем'яненко, Н.М. Ревуцька. – Біла Церква: КОПОПК. – 2009. – 72с.
5. Гронлунд, Норман Е. Оцінювання студентської успішності : практичний посібник. – К. : навчально-методичний центр «Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні», 2005. – 312 с.
6. Крушельницька, О.В. Управління персоналом : навчальний посібник / О.В.Крушельницька, Д.П.Мельничук. – К. : «Кондор». – 2005. – 308с.

Тези статті виголошені під час проведення V Міжнародної науково-методичної конференції "Освітні вимірювання – 2015. Реформування ЗНО: методологія, модель, основні складові" (м. Одеса, 30 вересня – 2 жовтня 2015 року) та представлені в електронному збірнику на сайті конференції:

<http://fm.ndu.edu.ua/wb/pages/ukrajinskoju/konferencija-ea-2015/zbirka-tez.php>

References

1. Analitichna dopovid pro stan monitorynhu yakosti osvity v Ukrayini / MBO "Tsenter testovyh tehnologiy i monitoringu yakosti osvity"; [I. Babin, L. Hrynevych, I. Likarchuk ta in.]; za zah.red. I.L. Likarchuka. – K. : MBO "Tsenter testovyh tehnologiy i monitoringu yakosti osvity"; Kh.: Fact, 2011. – 96 p. [in Ukrainian].
2. Bulakh, I. E. Stvoryuyemo yakisny test : navchalny posibnyk/ I. Bulakh, M. Mruha. – K.: Master class. – 2006. – 160 p. [in Ukrainian].
3. Demyanenko, O.O. Zmist ta organizatsiya psykologo-pedagogichnogo monitoryngu v pochatkoviy shkoli : navchalny posibnyk [with electronic application] / O.Demyanenko, T. Tatoryntseva. – Bila Tserkva, 2007. – 68 p. [in Ukrainian].
4. Organizatsiya monitoryngu yakosti osvity : navchalnj-metodychny posibnyk / authors and order. O. Demyanenko , N. Revutska. - Bila Tserkva, 2009. – 72 p . [in Ukrainian].
5. Hronlund, Norman E. Otsinyuvannya studentskoyi uspishnosti : practichny posibnyk. – K. [Training Center "Consortium for Enhancement of Management Education in Ukraine"], 2005. – 312 p. [in Ukrainian].
6. Krushelnytska, O.V. Upravlinnya personalom : navchalny posibnyk / O.V.Krushelnytska, D.P. Melnychuk. - K., 2005. – 308 p. [in Ukrainian].

Annotation

Demyanenko H., "The program of training seminar «BASIS AND RULES of educational assessment and administration of the monitoring researches" in the Postgraduate Educational Institution

The experience of training of the specialists in educational assessment and evaluation into the region are presented in the article. The curriculum content and structural features for teaching training are described.

Keywords: *training in educational assessment and evaluation, training program, educational evaluation, monitoring of the quality of education.*

Аннотация

Демьяненко Е.А., «Программа семинара-тренинга «Основы педагогического оценивания и правила администрирования мониторинговых исследований» в условиях учреждения последипломного педагогического образования»

В материалах представлен опыт подготовки специалистов в области образовательных измерений и экспертной деятельности в пределах региональной образовательной системы. Описаны содержание и структурные особенности программы тренингового обучения руководителей, методических и педагогических работников по данному направлению.

Ключевые слова: *подготовка кадров в области образовательных измерений, программа тренинга, педагогическое оценивания, мониторинг качества образования.*